

ПРАВОВЕ РЕГУЛЮВАННЯ СПОРТУ ВЕТЕРАНІВ ВІЙНИ

LEGAL REGULATION OF SPORTS OF WAR VETERANS

Власенко В.В., к.ю.н.,
доцент кафедри теорії та історії права

*Державний вищий навчальний заклад «Київський національний економічний університет
імені Вадима Гетьмана»*

Стаття присвячена вивченню правового регулювання спорту ветеранів війни в Україні. До 2022 року не було визначено такого напрямку спорту як спорт ветеранів війни. Цей напрям спорту став актуальним у зв'язку з військовою агресією РФ на території України і, зокрема, для учасників антитерористичної операції та операції об'єднаних сил України.

Закон України «Про фізичну культуру і спорт» визначив спорт ветеранів війни як напрям спорт, що забезпечує залучення ветеранів війни та членів їх сімей до занять спортом з метою їх психологічної та соціальної адаптації, участь і підготовку спортивних команд ветеранів війни у всеукраїнських та міжнародних спортивних заходах. Важливе значення для розвитку спорту ветеранів війни має участь держави у його регулюванні. Державне управління у сфері спорту ветеранів війни здійснює Міністерство у справах ветеранів України. Основним завданням Міністерства у справах ветеранів України є сприяння розвитку фізичної культури і спорту серед ветеранів та членів їх сімей, їх участі у міжнародних та інших заходах, забезпечення підготовки збірної команди України з числа ветеранів та її участь в міжнародних спортивних змаганнях, розроблення програм спортивної реабілітації і занять спортом для ветеранів та членів їх сімей. Актуальним питанням сьогодні є і фінансування спорту ветеранів війни, що забезпечить його розвиток не тільки на державному, а також і на міжнародному рівні.

Визначення на законодавчому рівні такого напрямку спорту як спорт ветеранів війни дозволяє створити умови для забезпечення формування та реалізації державної політики у сфері фізичної культури і спорту ветеранів війни. Виокремлення такого напрямку спорту як спорт ветеранів війни має соціальний ефект, адже повернення ветеранів війни з військового до цивільного життя потребує цілого комплексу індивідуальних програм та державної і суспільної підтримки.

Ключові слова: державне управління у сфері спорту ветеранів війни, правове регулювання, спорт ветеранів війни, фізкультурно-спортивна реабілітація ветеранів війни.

The article is devoted to the study of the legal regulation of sports of war veterans in Ukraine. Until 2022, there was no such direction of sport as the sport of war veterans. This direction of sports became relevant in connection with the military aggression of the Russian Federation on the territory of Ukraine and, in particular, for the participants of the anti-terrorist operation and the operation of the united forces of Ukraine.

The Law of Ukraine "On Physical Culture and Sports" defined the sport of war veterans as a sport that ensures the involvement of war veterans and their family members in sports for the purpose of their psychological and social adaptation, the participation and training of sports teams of war veterans in all-Ukrainian and international sports events. The participation of the state in its regulation is of great importance for the development of the sport of war veterans. State administration in the field of sports of war veterans is carried out by the Ministry of Veterans Affairs of Ukraine. The main task of the Ministry of Veterans Affairs of Ukraine is to promote the development of physical culture and sports among veterans and their family members, their participation in international and other events, ensuring the training of the national team of Ukraine from among veterans and its participation in international sports competitions, the development of sports rehabilitation programs and sports for veterans and their family members. A topical issue today is the financing of sports of war veterans, which will ensure its development not only at the state level, but also at the international level.

The definition of such a sport as the sport of war veterans at the legislative level allows creating conditions for ensuring the formation and implementation of state policy in the field of physical culture and sports of war veterans. Distinguishing such a sport as the sport of war veterans has a social effect, because the return of war veterans from the military to civilian life requires a whole complex of individual programs and state and public support.

Key words: state administration in the field of sports of war veterans, legal regulation, sports of war veterans, physical culture and sports rehabilitation of war veterans.

Постановка проблеми. Правове регулювання відносно сфері фізичної культури і спорту зосереджується на визначенні загальних правових, організаційних, соціальних та економічних засад діяльності у сфері фізичної культури і спорту. Крім того, існує законодавство регулює суспільні відносини у створенні умов для розвитку фізичної культури і спорту. До недавнього часу серед напрямків спорту, які визначені у Законі України «Про фізичну культуру і спорт», не існувало такого напрямку як спорт ветеранів війни. Проте це питання набуває актуальності, зокрема, у зв'язку з військовою агресією РФ на території України, а також для учасників антитерористичної операції та операції об'єднаних сил України.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Сфера фізичної культури та спорту стрімко розвивається у сучасному світі, тому потребує вивчення та вдосконалення окремих її аспектів, у тому числі і правового регулювання нових видів та напрямків. Серед останніх досліджень варто згадати публікації таких вчених: А.Я. Паллоха, який вивчав конституційно-правові засади державної політики у сфері фізичної культури і спорту; З.П. Дубінської, яка досліджувала особливості регулювання правовідносин у сфері спорту в Україні за допомогою теоретико-пра-

вового підходу; С.М. Балабана, який зосередив увагу на дослідженні публічного адміністрування сфери фізичної культури та спорту. Наявні правові дослідження розкривають сферу фізичної культури та спорту зі сторони конституційного, адміністративного та теорії права. Спорт ветеранів війни визначено як напрям спорту у 2022 році, у зв'язку з цим, немає досліджень, які б комплексно розкривали проблематику такого напрямку, що і являє актуальність цього питання.

Постановка завдання. Метою статті є дослідження правового регулювання спорту ветеранів війни, підстав та доцільності виокремлення такого напрямку спорту та визначення відповідального органу державної влади за формування та реалізацію державної політики у сфері соціального захисту ветеранів війни.

Результати дослідження. Правове регулювання відіграє важливу роль у ефективному функціонуванні будь-яких суспільних відносин. Сфера спорту не є виключеним, і треба відзначити, що систему нормативно-правового регулювання спорту та його видів в Україні складають закони України «Про фізичну культуру і спорт», «Про підтримку олімпійського, паралімпійського руху та спорту вищих досягнень в Україні», Національна доктрина

розвитку фізичної культури і спорту, Державна цільова соціальна програма розвитку фізичної культури і спорту на період до 2020 року (з подальшими змінами та продовженням дії до 2024 року), Стратегія розвитку фізичної культури і спорту на період до 2028 року, накази центрального органу виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері фізичної культури та спорту, укази Президента України та інші нормативно-правові акти.

З початку Російської збройної агресії проти України (2014 р.) набуло актуальності питання реабілітації та комунікації між ветеранами війни, що становить важливий соціальний та психологічний аспект у їхньому відновленні. Однією складовою такої роботи можна визначити спорт ветеранів війни. Проте до цього часу законодавчо не було визначено такого напрямку спорту.

У 2022 році ухвалено Закон України «Про внесення змін до Закону України «Про фізичну культуру і спорт» щодо спорту ветеранів війни», яким до напрямків спорту додано спорт ветеранів війни. Також зазначений Закон визначив, що спорт ветеранів війни – це напрям спорту, що забезпечує залучення ветеранів війни та членів їх сімей до занять спортом з метою їх психологічної та соціальної адаптації, участь і підготовку спортивних команд ветеранів війни у всеукраїнських та міжнародних спортивних заходах [1].

Історія запровадження таких змін розпочалася у 2021 році, коли Комітет Верховної Ради України з питань молоді і спорту передав на розгляд Верховній Раді України проект Закону України «Про внесення змін до Закону України «Про фізичну культуру і спорт» щодо спорту ветеранів війни». У вересні 2021 року зазначений проект був прийнятий за основу і 15 лютого 2022 року ухвалено Парламентом України.

Правові відносини у сфері спорту в Україні врегульовуються правовими нормами, котрі містяться як в законах, так і в підзаконних нормативно-правових актах нашої країни. Окрім того, велика частка припадає й на норми міжнародного права [2, с. 152]. Зокрема, в 2016 році Україною ратифікована Конвенція Ради Європи проти маніпулювання спортивними змаганнями (2014 р.). У своєму дослідженні З.П. Дубінська зазначає, що окреме місце займають міжнародно-правові акти у сфері спорту та фізичної культури (Кодекс спортивної етики, Кодекс спортивного арбітражу). Частина з цих актів належать до «м'якого права» (softlaw), норми якого мають рекомендаційний характер, але з плином часу набувають обов'язкової сили як загальноновизначений стандарт. Ще одну групу джерел спортивного права становлять акти самоврядних спортивних організацій (як результат корпоративної правотворчості) [2, с. 51].

Важливе значення для розвитку спорту ветеранів війни має участь держави у його регулюванні. Відповідно до змін, які відбулися у 2022 році, державне управління у сфері спорту ветеранів війни здійснює Міністерство у справах ветеранів України, яке є головним органом у системі центральних органів виконавчої влади, що забезпечує формування та реалізує державну політику у сфері соціального захисту ветеранів війни, осіб, які мають особливі заслуги перед Батьківщиною, постраждалих учасників Революції Гідності, членів сімей таких осіб і членів сімей загиблих (померлих) ветеранів війни, членів сімей загиблих (померлих) Захисників і Захисниць України. Серед основних завдань, що стосується спорту ветеранів війни, Положенням про Міністерство у справах ветеранів України визначено, сприяння розвитку фізичної культури і спорту серед ветеранів та членів їх сімей, їх участі у міжнародних та інших заходах, забезпечення підготовки збірної команди України з числа ветеранів та її участь в між-

народних спортивних змаганнях, розроблення програм спортивної реабілітації і занять спортом для ветеранів та членів їх сімей [3].

Треба зазначити, що визначення спорту ветеранів війни як напрямку спорту на законодавчому рівні, не передбачило додаткового фінансування з державного чи місцевих бюджетів. Реформування системи фінансування фізичної культури залишається актуальним, тому варто зосередити роботу на: розробленні державних цільових програм фінансування фізичної культури і спорту; визначенні пріоритетів фізичного виховання та спорту; вдосконаленні організації та фінансування фізичної культури та спорту; вдосконаленні нормативно-правової бази; упорядкуванні системи закладів фізичного виховання; вдосконаленні механізмів фінансування фізичної культури та спорту [4, с. 149]. На наш погляд, фінансування спорту ветеранів війни має здійснюватися як на загальнодержавному, так і на місцевому рівнях, адже таке фінансування забезпечить належний розвиток цього напрямку спорту та проведення спортивних змагань серед ветеранів війни на загальнодержавному, регіональному та місцевому рівнях. Крім того, включення цього напрямку спорту до державних цільових програм, забезпечить видатки з державного бюджету на його фінансування. Треба зазначити, що спорт ветеранів війни може розвиватися не тільки на державному рівні, а також і на міжнародному. Саме тому питання його фінансування є актуальним сьогодні.

З 2010 року в Сполучених Штатах Америки існує практика проведення Warrior games (Ігор воїнів) серед військовослужбовців та ветеранів військової служби США і країн-партнерів. Ігри воїнів являють собою спортивні змагання для військовослужбовців та ветеранів, які отримали поранення або хвороби під час виконання бойових завдань. У 2022 році Україна отримала запрошення для участі у цьому заході. Наразі Мінветеранів спільно з Міністерством оборони України і Міністерством закордонних справ України докладає зусиль до того, щоб національна збірна України вперше взяла участь у змаганнях [5].

Виокремлення такого напрямку спорту як спорт ветеранів війни має соціальний ефект, адже повернення ветеранів війни з військового до цивільного життя потребує цілого комплексу індивідуальних програм та державної і суспільної підтримки. Серед підстав доцільності визначення цього напрямку спорту треба зазначити такі:

- відновлення та комунікація між ветеранами війни;
- соціально-психологічна реабілітація ветеранів війни;
- фізкультурно-оздоровча діяльність та розвиток спорту серед ветеранів війни;
- організація і проведення спортивних змагань серед ветеранів війни;
- забезпечення участі ветеранів війни у відповідних міжнародних спортивних змаганнях.

Висновки. Визначення на законодавчому рівні такого напрямку спорту як спорт ветеранів війни дозволяє створити умови для забезпечення формування та реалізації державної політики у сфері фізичної культури і спорту ветеранів війни. Крім того, впровадження цього напрямку сприятиме участі ветеранів війни у спортивних змаганнях, у тому числі міжнародних, а також розвитку системи фізкультурно-спортивної реабілітації ветеранів війни.

На наш погляд, спорт ветеранів війни має бути визначений на державному рівні як один з пріоритетних, оскільки останні події, які відбуваються в Україні спричиняють потребу в адаптації та реабілітації (як фізичній, так і психологічній) ветеранів війни. Однією з складових цієї роботи може бути залучення ветеранів війни до спорту, спортивних змагань (у тому числі і міжнародних).

ЛІТЕРАТУРА

1. Про внесення змін до Закону України «Про фізичну культуру і спорт» щодо спорту ветеранів війни : Закон України від 15 лютого 2022 року № 2048-IX. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2048-20#n11> (дата звернення: 08.08.2022 р.).

2. Дубінська З.П. Особливості регулювання правовідносин у сфері спорту в Україні: теоретико-правовий підхід : дис. ... д-ра філософії: 081 / Львівський державний університет внутрішніх справ. Львів, 2021. 216 с.
3. Деякі питання Міністерства у справах ветеранів: постанова Кабінету Міністрів України від 27 грудня 2018 р. № 1175. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1175-2018-%D0%BF#Text> (дата звернення: 08.08.2022 р.).
4. Видатки на розвиток фізичної культури та спорту з державного та місцевих бюджетів: правові аспекти. *Актуальні проблеми вітчизняної юриспруденції*. № 3. 2018. С. 146 – 150.
5. Мінветеранів: Україна отримала запрошення для участі в Іграх воїнів. *Урядовий портал*: офіц. веб-сайт органів виконавчої влади. URL: <https://www.kmu.gov.ua/news/ukrayina-otrimala-zaproshehnyya-dlya-uchasti-v-igrah-voyiniv> (дата звернення: 08.08.2022 р.).